

Vantaan kasvillisuuden käytön periaatteet

Sirpa Törrönen

Maisema-arkkitehti
Kuntatekniikan keskus

//

Kasvillisuus luo hyvinvointia ja terveyttä. Tutut kasvit voivat herättää valoisia muistoja. Tuoksut, lehtien suhina tuulessa ja syysvärit vievät monesti vuosienkin taa.

Sisältö

- Vantaan julkisen kaupunkitilan kasvillisuus
  - Kasvien merkitys kaupunkiympäristössä
  - Vantaan kasvillisuuden ominaispiirteet
    - Katupuut
    - Kasvillisuuden erikoispuistot
  - Vantaan kasvillisuuden käytön nykytila
    - Valintaperiaatteet ja niiden muutokset
    - Nykyiset haasteet ja ongelmat
    - Käytetty taimiaines
  - Kasvillisuuden tulevaisuus Vantaalla
    - Ilmastonmuutos
    - Muuttuva kaupunkirakenne
- Vantaan kasvillisuuden käytön periaatteet
  - Vantaan kasvillisuuden käytön visio
  - Vantaan kasvillisuuden käytön toimenpiteet
- Lajiston valintaa ohjaavat periaatteet

Vantaalla

- Ei ole aiemmin koordinoitu kasvien käyttöä kokonaisuutena
- Laatiminen toteuttaa Vantaan ympäristö- ja viheralueohjelmia
- Asemakaavoitettujen viher- ja katualueiden kasvillisuus

Vantaan Julkisen kaupunkitilan kasvillisuus

”

Vantaan vahvuutena ovat runsaat luonnonmukaiset viheralueet sekä Vantaalle tyypillinen joki- ja purovarsien kasvillisuus.

Vantaan kasvillisuuden ominaispiirteet

- Tyypillistä monipuolisuus ja luonnonympäristön suuri määrä
- Lehtoja ja lehtomaisia metsiä
- Vantaanjoki sivuhaaroineen sekä lukuisat kaupunkipurot
- Julkisen kaupunkitilan kasvillisuus verrattain nuorta, pääosin 1960-70-luvuilta
- Istutettua kasvillisuutta tutkittu ja dokumentoitu suhteellisen vähän, tämän työn yhteydessä kartoitus: Kasvillisuuden kehitys Vantaalla – 13 esimerkkikohdetta
- Katupuiden lajivalikoimaan on vaikuttanut katupuiden viljelysopimus 1980-luvun lopulta lähtien

Vantaan kasvillisuuden käytön nykytila

”

Kasvillisuus saa työmaan valmiiksi, vaikka onkin vain osa rakentamisesta. Se pehmentää pintoja ja sillä on suuri visuaalinen merkitys kokonaisuudelle.

Valintaperiaatteet

- Kohteen ominaisuudet (historialliset, biologiset, kaupunkikuvalliset ja toiminnalliset)
- Kasvillisuuden kunnossapidolliset ominaisuudet
- Kasvillisuuden ulkonäkö
- Trendit ja ideologiset periaatteet, esim. Santamourin malli
- Toimitussopimukset

Nykyiset haasteet ja ongelmat

- Mekaaniset vauriot
- Kunnossapidon resurssit
- Ilkivalta
- Allergeenit
- Vieraslajit

Kasvillisuuden tulevaisuus Vantaalla

”

Kasvillisuuden istuttaminen tuo tyytyväisiä asukkaita, eikä se useinkaan ole rakentamisessa iso kustannuserä.

Ilmastonmuutos

”

Koska ilmastonmuutoksen kaikkia vaikutuksia ei voida arvioida tai ennustaa on monesti suositeltu, että ilmastonmuutokseen on syytä varautua muun muassa istuttamalla mahdollisimman monipuolista kasvilajistoa.

Muuttuva kaupunkirakenne

- Asutuksen ja toimintojen tiivistyminen
- Puistojen ja viheralueiden merkitys ja käyttö muuttuu
- Pienten viheralueiden poistuessa säilyvien viheralueiden merkitys korostuu
- Maan alle tulevaa infraa yhä enemmän
- Kaupunkialueiden erilainen ilmasto ja kosteusolosuhteet

15.2.2016

13

Vantaan kasvillisuuden käytön visio

Monimuotoisen, elämyksellisen ja ekologisesti kestävän kasvillisuuden avulla sopeudumme Vantaalla ilmaston ja rakentamisen muutokseen.

Arvostamme kasvillisuutta ja erityisesti kaupunkipuita osana rakennettua ympäristöä.

Laadukkaalla suunnittelulla, rakentamisella ja hoidolla varmistamme kasvillisuuden elinvoimaisuuden säilymisen.

Visio on jaettu neljään eri pääkohtaan:

1. Ympäristön muutokseen sopeutuminen
2. Elämyksellisen ja ekologisesti kestäväan kasvillisuuden tavoittelemine
3. Kasvillisuuden arvostuksen lisääminen
4. Vantaan kasvillisuuden alueellisten ominaispiirteinen kehittäminen

1. YMPÄRISTÖN MUUTOKSIIN SOPEUTUMINEN

Tulevaisuudessa ilmastonmuutos vaikuttaa kasvillisuusvalintoihin. Kaupungin tiivistyessä tilaa kasvillisuudelle on koko ajan vähemmän samaan aikaan kun puistojen käyttöaste tulee kasvamaan.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen (ja osaltaan sen hillitseminen)		
	Suosimme monimuotoista kasvillisuutta ja kannustamme mm. Santamourin mallin käyttöön.	VAY, KT
	Olemme mukana kasvilajiston kehittämisessä ja tutkimisessa. Osallistumme kasvilajistoa käsitteleviin tutkimushankkeisiin ja tarjoamme mahdollisuuksien mukaan koealoja.	VAY, (KT, YKE)
	Käytämme kasvillisuutta sään ääri-ilmiöiden (mm. myrskyt, rankkasateet ja helteet) lieventämisessä.	VAY, KT
	Turvaamme ekologiset arvot ja luonnon monimuotoisuuden myös rakennetussa ympäristössä ja tuemme rakennettujen alueiden toimimista luontaisen kaltaisina ”askelpaikkoina” eri lajeille.	VAY, KAUPSU, KT, YKE, RAVA
Tiivistyvän kaupunkiympäristön haasteisiin sopeutuminen		
	Varmistamme riittävät tilavaraukset puille ja muulle kasvillisuudelle sekä säilytettävälle kasvillisuudelle suunnittelun eri tasoilla.	KAUPSU, KT, VAY, LIISU, (RAVA)
	Istutamme kaupunkipuita vain paikkaan, johon niiden juuristo ja latvus mahtuvat.	VAY, KT
	Huomioimme kasvillisuutta suunniteltaessa alueiden mahdollisen muun toiminnan, kuten lumitilan tai hulevesien viivytyksen.	VAY, KT
Huomioimme ympäristön muutokset kunnossapidon resursoinnissa		
	Suunnittelussa huomioimme kunnossapidon resurssit viheralueiden hoitoon.	VAY, KT
	Ympäristön muutokset edellyttävät kunnossapidon resurssien kasvattamista, sillä tiivistyvässä kaupungissa viheralueen hoito pinta-alayksikköä kohti on kalliimpaa.	VAY

2. ELÄMYKSELLISEN JA EKOLOGISESTI KESTÄVÄN KASVILLISUUDEN TAVOITTELEMINEN

Rakennettujen alueiden kasvillisuuden käytössä pyrimme monipuolisiin, elämyksellisiin ja ekologisesti kestäviin valintoihin. Tavoitteenamme on esteettisesti korkeatasoinen ympäristö, missä kasvillisuus on laadukkaasti suunniteltu, huolellisesti istutettu ja hyvin kunnossapidetty.

Vaalimme ja lisäämme monilajista kasvupaikalleen sopivaa kasvillisuutta		
	Käytämme kotimaisia tai muuten kestäväksi todettuja taimikantoja.	VAY, KT
Ylläpidämme laadukasta ja pitkäikäistä kasvillisuutta hyvällä kunnossapidolla		
	Sisällytämme kahden vuoden hoidon kaikkiin urakkakohteisiin.	VAY, KT
	Istutamme laadukasta, helppohoitoista ja kestävää kasvillisuutta.	VAY, KT
	Kehitämme yhteistyötä suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon välillä.	VAY, KT, YKE
Yhdenmukaistamme kasvillisuuden osuutta konsulteilta tilattavissa suunnitelmissa		
	Määrittelemme suunnittelun alussa kasvillisuuden suunnittelun tavoitteet.	VAY, KT
	Päivitämme suunnitteluohjeistuksen kasvillisuuden osalta.	VAY, KT
Tiedostamme vieraslajien tuomat haasteet ja ongelmat		
	Torjumme haitallisia vieraslajeja resurssien puitteissa. Emme istuta haitallisia vieraslajeja viheralueillemme.	VAY, KT, YKE

3. KASVILLISUUDEN ARVOSTUKSEN LISÄÄMINEN

Katu- ja puistopuut ovat osa kulttuurihistoriaa sekä maisemallisesti, kaupunkiekologisesti ja taloudellisesti merkittävä julkinen omaisuus.

Parannamme kasvillisuuden arvostusta niin päätöksenteossa kuin muussakin toiminnassa		
	Tiedotamme Vantaan organisaation sisällä kasvillisuuden arvosta ja merkityksestä kaupunkikuvalle sekä kehitämme yhteistyötä eri tahojen ja suunnittelutasojen välillä.	VAY, KT, KAUPSU, YKE
Lisäämme kasvillisuuden arvostusta asukkaiden ja muiden toimijoiden keskuudessa		
	Järjestämme tapahtumia ja talkoita sekä tiedotamme ajankohtaisista hankkeista.	VAY, YKE, KT
	Jaamme tietoa erityisistä kasvillisuuskohteista ja etsimme uusille kasvillisuuden teemapuistoille sijoituspaikkoja.	VAY
Kehitämme kasviomaisuuden hallintaa		
	Otamme käyttöön kaupunkipuurekisterin ja resursoimme sen ylläpidon.	VAY, KT
	Selkeytämme kasvillisuuden arvonmäärittystä ja korvausperusteita laatimalla ohjeet.	VAY, KT
Vaalimme olemassa olevaa kasvillisuutta		
	Annamme kaupunkipuiden kasvaa mahdollisimman pitkäikäisiksi sekä säilytämme olemassa olevaa hyväkuntoista kasvillisuutta puisto- ja katualueilla.	VAY, KT
	Turvaamme ekologisesti tärkeiden lajien säilymistä.	VAY, YKE
	Erityisesti suurten maisemallisesti arvokkaiden puiden kaatamisen teemme aina luvanvaraiseksi.	RAVA, YKE
	Katuvihreälle varatulle alueelle emme myönnä kaivu- tai sijoituslupia, jotka vaarantavat kasvillisuuden elinvoimaisuuden. Tarkennamme lupahakemusten laatuvaatimuksia sekä järjestämme katselmuksia tarpeen mukaan.	Kadunpito (VAY, KT)

4. VANTAAN KASVILLISUUDEN ALUEELLISTEN OMINAISPIIRTEIDEN KEHITTÄMINEN

Vantaalla on runsaasti luonnonmukaisia viheralueita. Viheralueilla on myös usein sekä rakennettuja että luonnontilaisia osia.

Kehitämme luonnonmukaisen kasvillisuuden hyödyntämistä Vantaalla		
	Kannustamme alueille luontaisesti tyyppillisten kasvien käyttöä.	VAY
Kannustamme ennakkoluulottomaan asenteeseen kasvillisuutta kohtaan		
	Kokeilemme myös harvinaisempia tai vähemmän käytettyjä lajeja luotettavien ja hyväksi havaittujen päälajien lisäksi.	VAY, (KT)
	Määrittelemme lajiston valintaa ohjaavat periaatteet erityyppisten viheralueiden kasvillisuudelle valmiiden kasvilistojen sijaan.	määritelty tässä työssä
Kunnioitamme alkuperäisiä suunnitelmia paikkaus ja täydennysistutuksissa sekä peruskorjaushankkeissa		
	Eri aikakausina rakennetuilla alueilla pyrimme säilyttämään kyseisenä aikakautena suosittua lajistoa.	VAY, KT
	Olemassa olevaa suunnitelmaa, istutustapaa tai puulajia vaihdamme vain perustelluista syistä.	VAY, KT
	Puurivien uudistamisessa valitsemme tapauskohtaisesti kyseiseen kohteeseen parhaiten soveltuvan uudistustavan: kerralla uudistamisen kokonaisuutena, jaksoittain uudistamisen tai puu- tai pensasryhmä kerrallaan uudistamisen.	VAY, KT

Lajiston valintaa ohjaavat periaatteet

KADUT JA AUKIOT

- Suositetaan kestäviä, rakennetussa ympäristössä menestyviä ja paikkaan sopivia lajeja ja lajikkeita
- Kokeillaan monilajisia katupuulistutuksia
- Istutetaan kohteen mukaan riittävän isokokoisia puuntaimia
- Huomioidaan kasvien täysikasvuisina vaatimat tilavaraukset
- Kasvualustalle varataan riittävästi tilaa erityisesti katualueilla
- Kasvualustojen rakenteeseen kiinnitetään huomiota ja seurataan uusimpia tutkimustuloksia niiden kehittämisessä
- Hulevesirakenteissa ja katuviheralueilla, jotka toimivat hulevesirakenteina, käytetään tilapäiseen tulvaan ja ajoittain seisovaan veteen, mutta myös kuivuuteen sopeutuvaa lajistoa

PUISTOT - RAKENNETUT OSAT

- Edistetään monilajisten kasvillisuusalueiden muodostumista
- Huomioidaan kasvillisuuden inspiroivuus, elämyksellisyys ja vuodenaikojen vaihtelu habituksen, lehtimuotojen, ja -värien ja kukinnan lisäksi
- Lajivalinnoilla lisätään luonnon monimuotoisuutta (esim. istuttamalla pölyttäjiä suosimia lajeja tai perhosten ravintokasveja)
- Kasvillisuuden perusrakenne tehdään monipuolisesti varmoilla lajeilla, mutta lisänä kokeillaan uusia lajeja ja lajikkeita
- Huomioidaan täysikokoisen kasvillisuuden tilavaraukset
- Hulevesialtaissa ja painanteissa käytetään tilapäiseen tulvaan ja ajoittain seisovaan veteen, mutta myös ajoittaiseen kuivuuteen sopeutuvaa monipuolista lajistoa

Lajiston valintaa ohjaavat periaatteet

PUISTOT - LUONNONMUKAISET OSAT

- Suositetaan kasvupaikalle sopivia lajeja, sekä vaalitaan alueen luontaista kasvillisuutta
- Suositetaan lajeja, joita ei voida istuttaa rakennettuun ympäristöön kasvutapansa tai ominaisuuksiensa vuoksi. (esim. metsälehmäksiä ja metsäkuusia)
- Kasvilajivalinnoissa huomioidaan alueen luonne. Esimerkiksi luonnonmukaisilla, hoitotasoltaan matalilla, alueilla suositetaan lajeja, jotka ohittavat nopeasti alun intensiivisen hoidon ajan.
- Hulevesialtaissa ja painanteissa käytetään tilapäiseen tulvaan ja ajoittain seisovaan veteen sopeutuvaa monipuolista lajistoa
- Kehitetään monimuotoisia ja kerroksellisia reunavyöhykkeitä.

Lajiston valintaa ohjaavat periaatteet

LEIKKIPAIKAT JA NIIDEN VÄLITÖN LÄHIYMPÄRISTÖ

- Suositaan värikästä, moni-ilmeistä ja elämyksellistä kasvillisuutta
- Suositaan hyvin kulutusta kestäväää ja uusiutuvaa kasvillisuutta
- Vältetään yleisimpiä allergiaa aiheuttavia kasvilajeja (esim. pähkinä, koivu, leppä ja heinät)
- Vältetään myrkyllisiä ja piikkikäitä kasveja
- Pyritään istuttamaan kasvillisuutta aidatun leikkialueen ulkopuolelle. Aidan sisäpuolelle istutetaan kasvillisuutta tarpeen mukaan huomioiden varjoisuus, aurinkoisuus, kulutuksenkestävyys ja toiminnallisuus.

LIIKUNTAPUISTOT JA URHEILUALUEET

- Suositaan vähän roskaavia, kestäviä ja helppohoitoisia lajeja
- Huomioidaan kasvillisuuden kaupunkikuvallinen merkitys ja suojavaikutus
- Käytetään kasvillisuutta vain paikoissa, missä se häiritsee mahdollisimman vähän alueen toimintaa

Lajiston valintaa ohjaavat periaatteet

TÄYTTÖMÄET JA MELUVALLIT

- Suositaan pioneeriympäristöjen, ruderaattien ja paahdeympäristöjen kasvillisuutta
- Vaalitaan ja kehitetään luonnon monimuotoisuutta
- Huomioidaan alueen ominaispiirteet, esim. tuulisuus, jyrkkyys ja kuivuus sekä tavoiteltava hoitotaso
- Tehdään kasvikokeiluja, koska alueet itsessäänkin ovat keinotekoisista ympäristöä

JOKI- JA PURONVARSIYMPÄRISTÖT

- Korostetaan joki- ja puronvarsien vaihtelevuutta ja moni-ilmeisyyttä
- Säilytetään olemassa olevaa puustoa ja pensaikkoja uomien varsilla
- Kasvilajivalinnoissa lähtökohtana on kohteen sijainti sekä ympäröivä miljöö
- Suositaan ensisijaisesti luonnonmukaista, paikalle luontaista lajistoa
- Rajoitetaan haitallisten vieraslajien leviämistä

Vantaan kaupunki
Kuntatekniikan keskus / Viheralueyksikkö
Kielotie 13